

JUDr. Janka Bajánková
Prof.JUDr. Peter Vojčík,CSc.

Rozhodcovské konanie

- **zákon č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní** v znení neskorších predpisov, nahradil zákon č. 218/1996 Z.z. o rozhodcovskom konaní

- Modelový zákon UNCITRAL o medzinárodnej obchodnej arbitráži (Model Law on International Commercial Arbitration), prijatý v roku 1985 na pôde Organizácie spojených národov,

V súčasnosti v zozname stálych rozhodcovských súdov vedenom Ministerstvom spravodlivosti SR zapísaných viac ako 120 inštitúcií

Rozhodca:

- má v rámci slovenského právneho poriadku status ktorý zodpovedá postaveniu sudcu
- predpoklady pre výkon funkcie rozhodcu sú stanovené zákonom
- požiadavky pre výkon funkcie rozhodcu by mali byť stanovené prísnejšie, nakoľko rozhodca rovnako ako sudca vydáva rozhodnutie, ktoré je plnohodnotným exekučným titulom,
- zákon uvádza o.i. požiadavku : má skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu,

Pokiaľ ide napr. o mediátorov podľa §8 zákona č. 420/2004 Z.z. o mediácii sa môže stať osoba, ktorú zapíše do registra mediátorov Ministerstvo spravodlivosti SR, pričom stanovuje určité požiadavky ako napr. :

- získanie vysokoškolského vzdelania druhého stupňa na vysokej škole v Slovenskej republike alebo uznaný doklad o vysokoškolskom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou,
- bezúhonnosť,
- osvedčenie o úspešnom absolvovaní **odbornej prípravy** mediátora /odborná skúška/,

Rozhodcovský rozsudok, ktorý je exekučným titulom, tak môže vydať aj rozhodca, ktorý nemá žiadne vedomosti o práve.

Rozhodcovské súdy, ktoré vo svojich vnútorných predpisoch kladú požiadavky na rozhodcov. Je však potrebné sprísniť kritériá pre rozhodcov a to aj vo vzťahu k spotrebiteľskej arbitráže

V Českej republike v § 4 ods. 4 zákona č. 19/2012 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů sa zakotvilo , že rozhodcom určeným rozhodcovskou doložkou pre riešenie sporov zo spotrebiteľských zmlúv môže byť iba osoba, ktorá je zapísaná v zozname rozhodcov vedenom Ministerstvom spravodlivosti ČR.

Bude potrebné sa usilovať aj o sprísnenie podmienok pre výkon rozhodcovského konania pre oblasť spotrebiteľských sporov alebo vyňať tieto spory z rozhodcovského konania.

Problémy sú v súvislosti s dojednaním rozhodcovskej doložky v spotrebiteľských zmluvách a posúdením ako neprijateľnými podmienkami podľa § 53 Občianskeho zákonníka

Treba poukázať aj na výkon rozhodcovského rozsudku pri rozhodnutí o zastavení exekúcie podľa § 45 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní kde je rozdielny postupom exekučných súdov

Na zodpovednosť rozhodcovského súdu /rozhodcu/ **nie je možné aplikovať zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci orgánom verejnej moci.** Tento zákon upravuje zodpovednosť orgánu verejnej moci, ktorým je všeobecný súd.

K rozhodcovskému rozsudku (§ 33 ods. 2)

(2) Rozhodcovský súd musí rozhodnúť o každom návrhu uvedenom v žalobe alebo vo vzájomnej žalobe alebo uplatnenom dodatočne počas rozhodcovského konania; nesmie však prekročiť medze uplatnených návrhov. Nemožno prisúdiť, čo odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom a plnenie, ktoré je nemožné. Rovnako nemožno prisúdiť plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorá je v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa, **13a)** najmä ak obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. **13b)** Ak sa dôvod, pre ktorý nemožno prisúdiť plnenie vzťahuje len na časť zmluvy, nemožno prisúdiť plnenie týkajúce sa len tejto časti, pokiaľ z povahy zmluvy alebo jej obsahu alebo z okolností, za ktorých došlo k jej uzavretiu nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu. Pokiaľ uzavretiu spotrebiteľskej zmluvy predchádzala nekalá obchodná praktika, **13c)** nemožno prisúdiť plnenie v celom rozsahu.

13a) Napríklad [§ 53 Občianskeho zákonníka](#), zákon č. [250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 397/2008 Z.z.](#), zákon č. [266/2005 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 8/2008 Z.z.](#), čl. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. [2006/2004](#) z 27. októbra 2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa ("nariadenie o spolupráci v oblasti ochrany spotrebiteľa") (Ú.v. EÚ L 364/11, 9.12.2004).

13b) [§ 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka.](#)

13c) [§ 7 až 9 zákona č. 250/2007 Z.z.](#)

Vzťah § 40 a § 45 zákona o rozhodcovskom konaní

Dôvody pre podanie návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku uvedené v § 40 ZRK nie sú totožné s dôvodmi na podanie návrhu na zastavenie exekúcie.

Podľa nášho názoru dôvod uvedený v § 45 ods. 1 písm. c/ by mal byť zaradený aj do § 40 ZRK. V Českej republike to majú.

V súvislosti s aplikáciou § 45 ZRK v sporoch, v ktorých je žalovanou stranou spotrebiteľ exekučnými súdmi, pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR, v ktorom sa zaoberá otázkou rozsahu skúmania exekučného titulu a jeho oprávnenosti aj za podmienky, že žalovaný nepodal žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ZRK

V súvislosti s exekúciou, ktorej podkladom sú rozhodcovské rozsudky bola v rozhodovacej činnosti súdov nastolená otázka viazanosti exekučného súdu rozhodcovským rozsudkom a rozsahu prieskumnej právomoci exekučného súdu vo fáze rozhodovania o udelení poverenia exekútorovi vo vzťahu k § 45 Zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len zákon o rozhodcovskom konaní), v zmysle ktorého môže exekučné konanie exekučný súd zastaviť aj bez návrhu, ak

rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Po určitej diskusii prevládol názor, v zmysle ktorého súd je oprávnený skúmať obsah rozhodcovského rozsudku, ako aj právny vzťah, z ktorého vznikol nárok priznaný rozhodcovským rozsudkom a uzavrieť, že tento nárok odporoval zákonu. Vo vzťahu k ustanoveniu § 35 zákona o rozhodcovskom konaní súdy výslovne uviedli, že toto ustanovenie nebráni preskúmaniu rozhodcovského rozsudku z hľadísk uvedených v § 45 ods. 1 a 2 zákona o rozhodcovskom konaní v exekučnom konaní.

Zámerom zákonodarcu nebolo bezvýhradne viazať všetky štátne orgány účinkami rozhodcovského rozsudku, čo je pochopiteľné i s ohľadom na to, že rozhodcovský súd je - napriek výsledku svojej činnosti v podobe rozhodcovského rozsudku - súkromnoprávny orgán a rozhodcovské konanie je súkromnoprávnym konaním. Je preto nezlučiteľné s povahou právneho štátu, aby boli súkromnoprávne orgány mocensky postavené plnohodnotne na roveň orgánom disponujúcim verejnou mocou.

Zákon výslovne nekonfrontuje navzájom inštitút dobrých mravov a inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky. Na skonštatovanie spojitosti týchto inštitútov z hľadiska ich významu a zákonom sledovaného cieľa ratiologis, netreba použiť ani zložité výkladové metódy. Dobré mravy možno definovať ako pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ hlavného hodnotového poriadku. Ak tomuto kritériu zmluvná podmienka nevyhovuje, prieči sa dobrým mravom.

Nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa je neprijateľná. Pokiaľ je však zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória a prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu a rovnako bez návrhu súd exekúciu zastaví o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi. Súd zastaví exekúciu v celom rozsahu, ak exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok rozhodcu alebo rozhodcovského súdu, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy (§ 39, § 53 ods. 5, § 45 ods. 1 písm. c/, ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní). Iba tak môže súd naplniť cieľ čl. 6 ods. 1 smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách - postarať sa o zvýšenie životnej úrovne a kvality života v celej Únii a o to, aby spotrebiteľov nekalé podmienky v záujme vyššej kvality života bežných ľudí nezaväzovali (rozsudok MostazaClaro, bod 37, Asturcom Telecomunicaciones, bod 51).

pozri Bajánková, J.: Ochrana spotrebiteľa vo svetle súdnej praxe Európske a národné rozmery civilné práva, etický rozmer a zodpovednosť právnických profesií Zborník prednášok z konferencie. Justičná akadémia SR, 2011

Judikatúra NSSR v otázke viazanosti exekučného súdu rozhodcovským rozsudku.

Pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok

rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Ak nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok.

Pri riešení otázky, či rozhodcovský rozsudok vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor, nie je exekučný súd viazaný tým, ako túto otázku vyriešil rozhodcovský súd.

Exekučný súd je povinný zamietnuť žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, ak už pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyjde najavo existencia relevantnej okolnosti, so zreteľom na ktorú je nútený výkon rozhodnutia neprípustný.

(uznesenie NS SR sp.zn. 3Cdo 146/2011 z 13. októbra 2011)

Exekučný súd nedisponuje právomocou rušiť či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom, v exekučnom konaní je však zo zákona oprávnený a povinný preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadísk, ktoré sú vymedzené v ustanovení § 45 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

(uznesenie NS SR sp.zn. 3MCdo 11/2010 z 26. septembra 2011)

Už v štádiu rozhodovania o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie je exekučný súd, konajúci o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku oprávnený aj bez návrhu (ex offa) skúmať, či rozhodcovská zmluva medzi zmluvnými stranami bola uzavretá platne.

Ak exekučný súd zistí, že právomoc rozhodcovského súdu bola založená na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy, je oprávnený vyvodit' všetky dôsledky vyplývajúce z príslušných právnych predpisov pre to, aby zmluvná strana nebola uvedenou zmluvou viazaná.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2012 sp.zn. 6 Cdo 105/2011)

Aj v prípade, že spotrebiteľ nevyužije právnu možnosť spochybnit' existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a prípadne aj konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom znamenajúci materiálnu nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. septembra 2012
sp. zn. 5 Cdo 230/2011

**Zastavenie exekučného konania podľa § 45 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z.z.
neprichádza do úvahy pred rozhodnutím exekučného súdu o poverení súdneho
exekútora vykonaním exekúcie (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku).**

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. septembra 2012
sp. zn. 3Cdo 232/2012